

Η γλώσσα των νέων – Απαντήσεις

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο «Η γλώσσα των νέων: Πλούτος ή απειλή;»

A1. Τα Greeklish, σύμφωνα με το κείμενο, αποτελούν μια κοινωνιόλεκτο των νέων για την οποία οι απόψεις διχάζονται. Αφενός, ορισμένοι υποστηρίζουν πως τα Greeklish απομακρύνουν τους νέους από την οπτικοποίηση της ελληνικής γλώσσας με αποτέλεσμα τη γλωσσική πενία. Αφετέρου, αρκετοί επισημαίνουν πως τα Greeklish προσφέρονται για δημιουργικότητα και, εκτός του ότι δεν αλλοιώνουν την ελληνική γλώσσα, τη βοηθούν να περάσει και «έξω από τα σύνορα» μέσω του λατινικού αλφαβήτου.

A2. Στον πρόλογο η συγγραφέας, αφού παρουσιάσει το βασικό θέμα («Με αφορμή... τη γλώσσα τους!»), καταλήγει στο ερώτημα «Ισχύουν αυτές οι απόψεις και αν ναι, γιατί;». Στην προσπάθεια να απαντήσει στο ερώτημα παραθέτει βασικές πληροφορίες γύρω από τη γλώσσα των νέων («Ο όρος... ποικιλίες παγκοσμίως») και τα Greeklish («Θα μπορούσαμε... χώρο της τεχνολογίας»). Έπειτα, προχωρά στις δύο αντικρουόμενες απόψεις γύρω από αυτά και, αφού τις αναλύσει, καταλήγει στο συμπέρασμα της τελευταίας παραγράφου. Στον επίλογο η συγγραφέας, επικαλούμενη τις αρχές της γλωσσολογίας, συμπεραίνει ότι η γλώσσα των νέων δεν είναι κάτι απειλητικό. Αντίθετα, αποτελεί πηγή έμπνευσης για την εποχή στην οποία ζούμε. Παρά το ότι τα Μ.Μ.Ε. άλλοτε την επικροτούν και άλλοτε την ψέγουν, δεν παύει να είναι ένα περιστασιακό φαινόμενο στην εφηβεία κάθε ατόμου που σταδιακά εξαλείφεται όταν το άτομο μεγαλώνει και εντάσσεται στην κοινωνία.

A3. Οι νέοι νιώθουν την ανάγκη να χρησιμοποιήσουν τη δική τους γλώσσα για να διαμορφώσουν την κοινωνική και προσωπική τους ταυτότητα. Οι νέοι επιθυμούν να διαφοροποιηθούν από τους μεγαλύτερους ηλικιακά ανθρώπους, τους οποίους θεωρούν οπισθοδρομικούς και διστακτικούς απέναντι σε ό,τι νέο. Η γλώσσα ως καθημερινό μέσο αλληλεπίδρασης προσφέρεται ιδανικά για την επίτευξη της επιθυμητής διαφοροποίησης, καθώς επισφραγίζει την εναλλακτικότητα και την καινοτομία στον τρόπο επικοινωνίας των νέων και - πολλές φορές - δεν γίνεται κατανοητή από τους «μεγαλύτερους». Έτσι, καθίσταται ένας κώδικας επικοινωνίας των νέων, που μοιράζονται μόνο μεταξύ τους.

B1.

προσκήνιο = στην επιφάνεια

αντιληπτοί = κατανοητοί

καθιερώθηκε = θεσμοθετήθηκε

Έξυπνα και Εύκολα!

αποξένωσης = απομάκρυνσης

ένδεια = αλλοτρίωση

Γ1. Η συγγραφέας ξεκινά στην πρώτη παράγραφο με ορισμένες πληροφορίες/παραδοχές σχετικά με τη γλώσσα («Πληθώρα δημοσιευμάτων... απομάκρυνση από τις ρίζες της!») και καταλήγει σε ένα ερώτημα που απευθύνεται στον αναγνώστη σχετικά με το εάν ο ίδιος συμφωνεί ή όχι με αυτό. Συγκεκριμένα, ο αναγνώστης καλείται να αναρωτηθεί εάν οι νέοι έχουν φτωχό και περιορισμένο λεξιλόγιο και η ελληνική γλώσσα φθίνει συνεχώς. Έτσι, η συγγραφέας επιχειρεί να προσεγγίσει τον δέκτη συναισθηματικά, να τον προβληματίσει και να τον θέσει αντιμέτωπο με αυτό το δίλημμα. Μέσα από τη δημιουργία αισθήματος διαλόγου με το κείμενο, το ενδιαφέρον του αναγνώστη εντείνεται και το ύφος γίνεται άμεσο, ζωντανό και παραστατικό. Δομικά, η χρήση του ερωτήματος στον πρόλογο αποτελεί τη «βάση» για τη δόμηση του κειμένου και του περιεχομένου του στις επόμενες παραγράφους, τις οποίες ο δέκτης παρακολουθεί με προσοχή, αφού αποτελούν μια ενδεδειγμένη συζήτηση γύρω από το ερώτημα που του τέθηκε εξ αρχής.

Γ2.

β. Παραδείγματα και Ορισμό

Η συγγραφέας για την οργάνωση της δεύτερης παραγράφου έχει αξιοποιήσει τον συνδυασμό μεθόδων. Πιο συγκεκριμένα, ξεκινά την παράγραφο της κατευθείαν με ορισμό, αφού επιδιώκει να αποσαφηνίσει το περιεχόμενο του όρου «γλώσσα των νέων». Η οριστέα έννοια είναι η «γλώσσα των νέων», το γένος το «σύνολο των γλωσσικών φαινομένων» και η ειδοποιός διαφορά «που χαρακτηρίζουν την επικοινωνία των νέων μεταξύ τους». Στις λεπτομέρειες περιγράφονται τα γνωρίσματα της έννοιας και προστίθενται ορισμένα παραδείγματα προκειμένου η συγγραφέας να ενισχύει την επιχειρηματολογία της. Τα παραδείγματα εντοπίζονται εντός των παρενθέσεων «(π.χ. Τα σπάμε= διασκεδάζουμε), (π.χ. Τσιλάρω = χαλαρώνω)».

Δ1.

► αφορά εξ ολοκλήρου στους νέους: τη γλώσσα τους! (1η παράγραφος)

Χρησιμοποιούνται τα εισαγωγικά για να επιτευχθεί ερμηνεία/επεξήγηση του όρου «θέμα». (βλ. ένα θέμα που αφορά εξ ολοκλήρου στους νέους: τη γλώσσα τους!)

► Ο όρος «γλώσσα των νέων» δηλώνει το σύνολο (2η παράγραφος)

Χρησιμοποιούνται τα εισαγωγικά για ειδική ορολογία.

► αλλαγή σημασίας των λέξεων (π.χ. Τα σπάμε = διασκεδάζουμε) (2η παράγραφος)

Η παρένθεση χρησιμοποιείται για παρουσίαση παραδείγματος σε σχέση με τα όσα αναλύονται εκτός παρένθεσης.

Έξυπνα και Εύκολα!

► μεγαλώνει και «συμβατικοποιείται» στην κοινωνία (5η παράγραφος)
Χρησιμοποιούνται τα εισαγωγικά για μεταφορική χρήση του ρήματος συμβατικοποιούμαι.

Δ2. Κάθε περίοδος λόγου της συντάκτριας - πριν από την κατακλείδα - αποτελεί και ένα επιχείρημα στο οποίο επιδιώκει να συγκεντρώσει τις απόψεις όσων συμφωνούν μαζί της ότι η γλώσσα των νέων και τα greeklish είναι αβλαβή για τη νεοελληνική γλώσσα. Ξεκινώντας επικαλείται τις βασικές αρχές της σύγχρονης γλωσσολογίας, που θεωρούν ότι η γλώσσα μας δεν απειλείται από τα greeklish. Προσθέτει ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρουσιάζουν τη γλώσσα των νέων ως «δημιουργικότητα» στη γλώσσα. Και, τέλος, επισημαίνει πως στους τομείς της τεχνολογίας και της ηλεκτρονικής επικοινωνίας η νεανική δημιουργικότητα συνδέεται άμεσα με τη νεανική κοινωνιόλεκτο. Όλα τα παραπάνω συμβάλλουν λογικά και τεκμηριωμένα ώστε η συντάκτρια να καταλήξει στο συμπέρασμά της.

Δ3. Η επίκληση στην αυθεντία επιχειρεί να τεκμηριώσει την αξιοπιστία των απόψεων της συγγραφέα, να ενισχύσει την επιχειρηματολογία της και να φωτίσει ένα δυσερμήνευτο ζήτημα μέσα από τη σοφία μιας προσωπικότητας, η οποία στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι ο γλωσσολόγος Γεώργιος Μπαμπινιώτης. Εύστοχα η συντάκτρια, αφού έχει αναφερθεί σε όλες εκείνες τις απόψεις που θεωρούν ότι η γλώσσα των νέων είναι ένα φυσιολογικό εξελικτικό φαινόμενο που δεν πρόκειται να βλάψει την νεοελληνική γλώσσα, παραθέτει μια άποψη από την αντίθετη πλευρά. Αναλύοντας το φαινόμενο των greeklish, λοιπόν, φτάνει να παρουσιάσει την άποψη ότι «Οι νέοι θα πληρώσουν ακριβώς τα greeklish». Οι αναγνώστες, λοιπόν, σε αυτό το σημείο ξεκινούν να προβληματίζονται εντονότερα σε σχέση με τα όσα διαβάζουν, αφού έρχονται αντιμέτωποι με τα λόγια μιας γνωστής προσωπικότητας που έρχεται σε αντίστιξη με τα όσα έχουν αναγνώσει στο κείμενο έως τώρα. Μάλιστα, η παράθεση αυτούσιων λόγων στο σημείο αυτό λειτουργεί και ως νοηματική «γέφυρα» για τη διάρθρωση της επόμενης παραγράφου στην οποία η συντάκτρια παραθέτει emphaticά την αντίθετη με τον Γ. Μπαμπινιώτη άποψή της (...αντιθέτως, πιστεύω ότι έτσι μπορεί να βοηθήσουν στην ανάπτυξη ενός νέου είδους γραφής).

Δ4. Η παρούσα σύνταξη είναι ενεργητική.
Μετατροπή σε παθητική σύνταξη → Το φαινόμενο της νεανικής γλώσσας σχολιάζεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης άλλοτε ως δημιουργικότητα της γλώσσας και άλλοτε ως γλωσσική ένδεια.

Με την παθητική σύνταξη ο πομπός του κειμένου δίνει έμφαση στην ενέργεια που παρουσιάζεται (σχολιάζεται) και το ύφος του κειμένου γίνεται έμμεσο, τυπικό και

Έξυπνα και Εύκολα!

ουδέτερο. Τέλος, το κείμενο αποκτά έτσι αντικειμενικότητα και ουδετερότητα ως προς τον τρόπο παρουσίασης της πληροφορίας.

Β. Λογοτεχνικό κείμενο

Οι νεκροί περιμένουν

A1. Η οικογένεια της αφηγήτριας χωρίζεται σε δύο αντιμαχόμενα μέρη με βάση την οικονομική τους κατάσταση. Στη μία πλευρά βρίσκονται «η γιαγιά, ο θείος Θανάσης, η θεία Καλλιόπη κι ο πατέρας» της αφηγήτριας, οι οποίοι είναι φτωχοί, καλόκαρδοι και δεκτικοί άνθρωποι. Αντίθετα, από την άλλη βρίσκονται ο «θείος Αριστείδης... ο θείος Περικλής κι ο θείος Ορέστης με τις οικογένειές τους», που διαθέτουν οικονομική άνεση, υψηλή κοινωνική θέση αλλά είναι ακατάδεκτοι στις μεταξύ τους σχέσεις. Στη μέση βρίσκεται η «θεία Ερμιόνη», που από ό,τι φαίνεται, αδυνατεί να αποφασίσει με ποιο μέρος είναι.

A2. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα το μοναδικό πρόσωπο που περιγράφεται με θετικό πρόσημο είναι η Τακούη, η οποία είναι Αρμένισσα γειτόνισσα. Είναι ένας άνθρωπος λαϊκού τύπου, με αξιαγάπητο χαρακτήρα. Επίσης, φαίνεται φλύαρη και ανοιχτόκαρδη, όπως περιγράφεται από την αφηγήτρια. Η συμπεριφορά της είναι αφελής και αυτό προκαλεί αμηχανία στις κυρίες της υψηλής κοινωνίας («Αυτές μειδιούσαν...άλλαζαν θέση»).

B1. Το σύνολο του κειμένου διακατέχεται από την αντίθεση μεταξύ ανθρώπων ανώτερης (πλούσιοι) και κατώτερης κοινωνικής τάξης (μικροαστοί). Μέσα από τις περιγραφές της αφηγήτριας αλλά και τους διαλόγους οι χαρακτήρες που ανήκουν σε κάθε «στρατόπεδο» ηθογραφούνται και αναλύονται, ώστε ο αναγνώστης να αποκτήσει μια πλήρη εικόνα για τις μεταξύ τους διαφορές. Ωστόσο, όπως διαφαίνεται αυτή η αντίθεση δεν στέκεται εμπόδιο στο να συνυπάρξουν αυτοί οι άνθρωποι μεταξύ τους την εποχή εκείνη.

B2. Ενδεικτικά:

- Η αφήγηση υπάρχει διάσπαρτη σε όλο το απόσπασμα ως αφηγηματικός τρόπος. Στο απόσπασμα (Τα πρωινά εκείνα του φιδέ ... «σας» και με το «σεις»...) παρουσιάζονται μέσω αφήγησης οι συνήθειες της οικογένειας εκείνη την εποχή αναφορικά με το πρωινό, τους καφέδες, τα γλυκά, τις συνταγές κ.ά.
- Περιγραφή υπάρχει στο σημείο που σκιαγραφούνται τα πρόσωπα, όπως η περιγραφή της Τακούης («Η Τακούη που με την καλή, ...αρσενικό παιδί»). Μέσω της περιγραφής ο αναγνώστης σχηματίζει στον νου του μια εικόνα για το κάθε πρόσωπο.

Έξυπνα και Εύκολα!

B3. Η ζωντάνια και η αληθοφάνεια επιτυγχάνονται μέσω του διαλόγου, καθώς τα πρόσωπα μιλούν σε ευθύ λόγο μεταξύ τους και ο αναγνώστης έρχεται κατευθείαν αντιμέτωπος με τις σκέψεις, τις απόψεις και τα συναισθήματά τους, γνωρίζοντας έτσι τους χαρακτήρες. Ο δέκτης του κειμένου νιώθει ότι ακούει άμεσα τα όσα λένε οι ήρωες, το ενδιαφέρον του μεγαλώνει και το κείμενο αποκτά ζωντάνια, αμεσότητα και δραματικότητα.

Ενδεικτικό απόσπασμα:

- Μαίρη, ετοιμάσου να μαζέψεις δηλητήρια. Το αχμάκ-καραβάν έρχεται. Ωχ, τι έχεις ν' ακούσεις πάλι, που κάλεσες την Τακούη!
- Μα για να τις σοκάρω την κάλεσα, έλεγε η μητέρα, και τις έβαζε να καθίσουν κοντά στην Αρμένισσα γειτόνισά μας.

B4. Η αφηγήτρια είναι ομοδιηγητική, καθώς αφηγείται γεγονότα τα οποία παρακολουθεί και στα οποία συμμετέχει και η ίδια. Έτσι το κείμενο χαρακτηρίζεται από ζωντάνια και υπάρχει μια έμμεση εξομολόγηση, εφόσον η ίδια εκφράζει τις απόψεις της και σχολιάζει τα τεκταινόμενα. Για παράδειγμα, καταδεικνύει την μη αποδοχή των γυναικών των θείων της προς τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας. Επίσης, η αφηγήτρια είναι δραματοποιημένη καθώς ταυτίζεται με τη συγγραφέα. Η εστίαση είναι εσωτερική, καθώς η ίδια μάς αναφέρει όσα γνωρίζει για τα γεγονότα που εκτυλίσσονται. Μαθαίνουμε τα πάντα από την οπτική της αφηγήτριας και τη δική της σκοπιά.

Γ. Στο απόσπασμα αρχικά παρουσιάζεται η συνήθεια οι γυναίκες να κόβουν φιδέ. Ήταν μια από τις πολλές χειρωνακτικές συνήθειες που οι γυναίκες της εποχής συνήθιζαν να κάνουν ομαδικά ανά τακτά χρονικά διαστήματα κάθε χρόνο. Η διαδικασία αυτή ήταν και μια ευκαιρία για συναναστροφή. Άλλη μια συνήθεια, ως στοιχείο παράδοσης, φαίνεται να είναι η τάση να δίνονται στα παιδιά αρχαιοπρεπή ονόματα, όπως το όνομα Ορέστης. Θεωρούσαν ότι η συνήθεια αυτή καταδεικνύει την υψηλή κοινωνική τάξη που απορρέει από το αρχαιοπρεπές ελληνικό παρελθόν. Στο απόσπασμα, επίσης, αναφέρονται ως συνήθεια της εποχής τα πλούσια γεύματα σε οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον και η διήγηση ιστοριών σε περίπτωση συνάθροισης ατόμων.

Μερικές από τις παραπάνω συνήθειες, όπως η διήγηση ιστοριών σε μια παρέα ή τα πλούσια γεύματα, διατηρούνται μέχρι και σήμερα στους κόλπους της ελληνικής κοινωνίας. Επίσης, η συνήθεια να δίνονται αρχαιοελληνικά ονόματα σε παιδιά πλούσιων και επιφανών οικογενειών διατηρείται ως τις μέρες μας. Για παράδειγμα, οι πολιτικοί της χώρας μας δίνουν τέτοιου είδους ονόματα στους απογόνους τους. Αντίθετα, η χειρωνακτική εργασία και οι συγκεντρώσεις για

Έξυπνα και Εύκολα!

τέτοιους σκοπούς πλέον δεν υφίστανται. Οι περισσότερες γυναίκες σήμερα εργάζονται και τα προϊόντα για το νοικοκυριό αποκτώνται μέσω της αγοράς.

Έξυπνα και Εύκολα!